

Sezona 2015/2016

Petak, 26. februar 2016. godine
Zadužbina Ilije M. Kolarca u 20 časova

Ciklus: **Za početnike**

Dirigent: **Vladimir Kulenović**

Program:

Jozef Hajdn

Simfonija br. 1 u De-duru

Presto

Andante

Presto

Trajanje: oko 11 minuta

Ludvig van Betoven

Simfonija br. 1, op. 21 u Ce-duru

Adagio molto – Allegro con brio

Andante cantabile con moto

Menuetto – Allegro molto e vivace

Adagio – Allegro molto e vivace

Trajanje: oko 26 minuta

***

Gustav Maler

Simfonija br. 1 u De-duru (*Titan*)

Langsam, schleppend. Immer sehr gemächlich

Kräftig bewegt, doch nicht zu schnell, Recht gemächlich)

*Feierlich und gemessen, ohne zu schleppen Sehr einfach und schlicht wie eine Volksweise,
und Wieder etwas bewegter, wie im Anfang*

Stürmisch bewegt – Energisch

Trajanje: oko 53 minuta

Koncertmajstor: Tijana Milošević

Prvo simfonijsko ostvarenje **Jozefa Hajdna** (1732-1809) nastalo je u vreme kada je kompozitor službovao kod grofa Morzina u Češkoj. Iako se ovo delo klasifikuje kao autorova prva simfonija, muzikolozi koji su se bavili Hajdnovim stvaralaštvom ne mogu sa sigurnošću da tvrde da li je ona zapravo prva komponovana ili prva sačuvana simfonija.

Kao i većina ranih Hajdnovih simfonija, ali i ostvarenja njegovih savremenika u istom žanru, **Simfonija br. 1 u De-duru** ima tri stava (brz-lagan-brz). Instrumentacija je takođe tipična za period u kojem je nastala – dve oboe, fagot, dve horne, gudači i kontinuo. Prvi stav je napisan u maniru *Manhajmske škole*, čiji su sledbenici na čelu sa češkim kompozitorom Johanom Štamicom pisali muziku za dvorski orkestar u Manhajmu u drugoj polovini 18. veka. Predstavnici *Manhajmske škole* uneli su brojne novine u kompozicioni stil tog doba, što se prevashodno odnosi na nagle dinamičke promene. Tako je Hajdn na početku Prve simfonije iskoristio tzv. *manhajmski krešendo*, dok ostatak dela prati klasičnu austrijsku tradiciju i karakter.

Simfonija br. 1 u Ce-duru op. 21 Ludviga van Betovena (1770-1827) posvećena je Gotfridu fon Svitenu, kompozitorovom meceni iz perioda kada je bio mlad umetnik. Stilski, delo u potpunosti prati tradiciju Betovenovih prethodnika, naročito J. Hajdna i V. A. Mocarta, ali su već i u ovom ranom ostvarenju očljive jasne karakteristike Betovenovog jedinstvenog stilskog izraza.

Simfonija br. 1 je premijerno izvedena 1880. godine u Beču, na koncertu koji je tamošnjoj zahtevnoj publici trebalo da predstavi Betovena kao mladog i perspektivnog stvaraoca. U literaturi se ovo delo razmatra kao rezultat smelog i naprednog eksperimentisanja koje je predstavio pet godina nakon poslednje Hajdnove, i dvanaest godina nakon poslednje Mocartove simfonije.

Forma je koncipirana u skladu sa uspostavljenom kompozicionom tradicijom tog vremena. Muzički sadržaj, instrumentacija i tempa su, pak, neuobičajeni, ako ne i revolucionarni, kada je u pitanju tretman simfonijskog materijala.

Betoven se svojim prvim simfonijskim ostvarenjem predstavio kao veoma hrabar, jedinstven i napredan simfonijski kompozitor, a specifičnom stilskom izrazu koji je tada prikazao, ostao je veran kroz čitav profesionalni život.

Snažno oslonjeno na simfonijsku tradiciju Betovena i Bruknera, prvo simfonijsko ostvarenje **Gustava Malera** (1860-1911) isrcitalo je jasne karakteristike njegovog simfonijskog stila. **Prva simfonija** je komponovana 1887-1888. godine, dok je Maler radio na mestu drugog dirigenta u Lajpciškoj operi. Premijera, koja je usledila u Budimpešti 1889. godine, rezultirala je lošim prijemom publike i razočaranjem kompozitora. Do 1907. godine, Maler je četiri puta redigovao partituru. Prvobitna petostavačna forma simfonije tematski je bila podeljena na dva dela, sa tri stava u jednom delu i dva u drugom. Za naredna izvođenja u Hamburgu (1893) i Vajmaru (1894), delu je dodao podnaslov *Titan – tonska poema u formi simfonije* (*Titan* potiče od dela Žana Pola kojim je Maler bio inspirisan), kao i programske podnaslove stavova, koje je na kraju odbacio. Konačna verzija je četvorostavačna, jer je stav *Blumine*, koji se nekada nalazio između prvog i drugog stava, izbačen. Otkrio ga je tek 1966. godine Donald Mičel, a godinu dana kasnije je Bendžamin Britn dirigovao prvim izvođenjem integralne verzije simfonije. Razlog za uklanjanje ovog stava nije do kraja jasan, ali je pretpostavka da je ipak podlegao komentarima kritičara koji su ovaj stav nazivali sentimentalnim i trivijalnim.

Prva simfonija započinje hronološki niz od četiri simfonije *Čudesnog roga*, tematski i emocionalno inspirisane antologijom nemačkih narodnih pesama *Dečakov čudesni rog*. Pored mnoštva originalnih tema, Maler koristi i dve pesme iz ciklusa *Pesme putnika* i *Dečakov čudesni rog*, koje u prvom i trećem stavu ukršta sa novim materijalima.